

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Gregorij. parag. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

malum, sed concedit, declaratque, licite posse constitui cum conditionibus ab ipso assignatis.

2. Jam vero Bulla hæc, quam præter dictos auctores exseribit Rex Alphonsus Primus in titulo de Censibus inter Pragmaticas hujus Regni, est hujus tenoris.

Nicolaus Episcopus Servus servorum Dei, & c. *Solicicudo Pastoralis*. Et infra: *Regis Prasati* (id est, Alphonsi) *supplicationibus inclinatis, tam eidem Regi, quam hujusmodi Regnorum Sicilia citra, & ultra Pharam, omnibus, & singulis, presentibus & futuris hujusmodi Censualia supra rebus, & proprietatibus suis, ac facultatibus, & emolumentis eorundem, Instrumento gratia pro consimili pretio illa redimendi mediante, dummodo annuus Census hujusmodi Censualium decimam partem principalis recepti, seu pretii eorundem non excedat, inter se contrahendi, vendendi, & emendi cum opportuna contrahentium securitate, tuitione, & indemnitate, cum potestate vendentes personas, earumque proprietates, reditus iura, Iurisdictiones, Censuum, ac omnia, & singula mobilia, & immobilia bona obligandi, & obligari faciendi, ac etiam quascunque alias obligationes, & submissiones cuicumque foro, nec non renunciaciones, promissiones, stipulationes, pœnis, juramentis, & aliis cautionibus vallatas, & alia, quacunque, de quibus inter ementes, & vendentes hujusmodi Censualia conventum, & in pactum deductum fuerit, plenam licentiam, & liberam, auctoritate Apostolica, tenore presentium, concedimus facultatem: Decernentes, & declarantes, eisdem incolis, & habitatoribus Censualia hujusmodi, modo præmissa, in Regno ipsius Sicilia citra, & ultra Pharam, inter se libere, ac licite contrahere, ac vendere, & emere posse, neque propterea usurariam pravitatem committere, dummodo alias, quam, ut promittitur, quodlibet annum Censuale decimam partem principalis recepti, seu pretii venditionis ipsius non excedat, & pensionibus, seu annualitatibus illorum in sortem non computatis, pro tali redemptione, præter principalem summam nihil ultra percipiatur ab Emptore, vel exhibeatur à Venditore. Non obstantibus, & cætera. Nulli ergo liceat, hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli se noverit, incursum. Datum Romæ Anno 1452. pridie kalendas Octobris Pontificatus Nostri Anno VI.*

3. Hactenus Bulla, in qua vides, recte posse (ut faciunt Lupus, & Summa Corona II. cc.) conditiones ab ea requisitas ad quatuor revocari.

Prima est, ut Census possit constitui, aut specialiter super re certa, aut generaliter super omnibus bonis, addita etiam obligatione omnium bonorum mobilium & immobilium, & etiam personæ quæ vendit.

4. Secunda, ut possit eodem pretio redimi, id est, extingui.

5. Tertia, ut annua Census pensio non excedat decimam partem pretii, id est, ut Census non constituatur plus, quam ad rationem unius pro decem, seu, quod idem est, ad rationem decem pro centum.

6. Quarta, ut, ad majorem securitatem Census, possint pœnæ, & pacta apponi (utque; ut semper supponitur, nec injusta, nec contra substantiam contractus) juxta arbitrium contrahentium: ut admirer Summam Coronam, qui postquam exscripsit dictam Bullam, ubi clarè adest illud (pœnis, & aliis, & cæteris) ait, esse contra hanc Bullam apponi pactum pœnale, ut bona incidant in commissum. Melius dixisset, ut nos superius diximus, & a iterum dicemus & inferius, non esse ex se injustum, nam secus non concessisset Pontifex, sed ex avaritia Emptoris posse facile esse injustum quando pœna non est moderata, vel tantum onus non aliudè compensetur.

§. II.

Proponitur Bulla Gregorii XIII.

1. **G**regorius autem XIII. Dum approbat prædictam Nicolai Bullam, vult, ut sequentes conditiones observentur: Prima, ut tollantur abusus contra Bullam Nicolai V. fortè introducti.

2. Secunda, ut possit Census redimi.

3. Tertia, ut in creatione Census fiat mentio unius, aut plurium rerum certarum, & nominatarum; addi tamen possit generalis obligatio omnium bonorum:

Quam

Quam obligationem inducant prædicta dua
Bulle?

§. III.

Prima conditio Censuum in Sicilia super Re,
vel Rebus.

4. Inquire. Prædicta intelliguntur etiam in foro conscientie, ita, ut contractus Censualis celebratus in utraque Sicilia sine his conditionibus non solum sit irritus in foro externo, sed etiam sit irritus in foro interno.

Respondeo. Ita multi putant cum Bonacina loquente de conditionibus Bullæ Pii V. nam certe idem is diceret de conditionibus nostris à Nicolao requisitis. Hi enim tenent, omissionem solemnitatis, saltem non levis (nam de levis diximus suprâ b) reddere nullum contractum, etiam in se, unde etiam in conscientia. Aliqui tamen probabiliter (ut id esse probabile idem Bonac. ibidem fatetur) affirmant, non esse irritum in foro conscientie (nisi expressè irritum redditum à lege fuerit, ut in casu dicendo infra paragr. 5.) In quo foro illæ solum conditiones requiruntur, quas jure naturæ, seu ex natura contractus requiri dictum est in superioribus, præsertim capite 4. initio, quamvis in foro externo præsumatur usurarius contractus ex defectu cuiuslibet conditionis ex prædictis, saltem non levis momenti. Immo Molina, et alique existimant contractum non habendum esse Usurarium, & nullum in quocunque foro antè sententiam Judicis, modo celebratus fuerit, servatis conditionibus requisitis ex natura contractus, & consequenter posse ab Emptore perleverari in contractu jam celebrato, absque onere computandi in sortem pensiones acceptas, nisi à Judice condemnentur. Postquam condemnationem stare sanè sententiæ condemnatus debet; quia justæ sententiæ semper est parendum.

5. Jam verò singulas conditiones Nicolai, & Gregorii percurramus, memineris tamen, etiam apud nos Siculos locum habere ea, quæ supra de Censu in genere tractata sunt, & pertinent ad ipsam naturam contractus Censualis.

1. Prima conditio Nicolai est, ut Censuum constituatur super re certa, utique immobili, & fructifera, vel generaliter super omnibus bonis. Notas? Nicolaus V. dicit (vel) ut Gregorius id restringit; vult enim, ut semper constituatur super una re, vel pluribus certis, & nominatis (utique ut dictum est, immobilibus, & fructiferis) addita tamen generali omnium bonorum obligatione. Et certe in Regno nostro Censuum passim creantur hodie juxta hanc Gregorii conditionem, in qua sola videtur differre constitutio Gregorii ab illa Nicolai. Sed jam primam hanc conditionem quinque quæstionibus illustremus.

Quid intelligatur nomine rei immobilis?

3. Quæres autem Primò. Quid intelligatur nomine rei immobilis?

Respondeo. Prædia, Domus, & alia hujusmodi ex natura sua perpetua, immò ipse Censuum habetur pro re immobili. Unde licebit super unum Censuum constituere alium, etiam æqualem, ut docet Molina, & alique, sicuti d. Molin. d. de facto constituitur Censuum super alios Censuum, Jura, & redditus Principum, & civitatum, ut etiam super gabellas, officia perpetua, in comment. de

4. Adverte tamen, Censuum, super quem Usurarius alius Censuum imponitur, debere ex se esse irre- 87. redimibilem, aliter posterior Censuum, priore e. Glof. in pereunte, periret, nam propterea (saltem ad Extremam hunc effectum) inter mobilia reputatur redi- ad Cond. tus non perpetuus à Glossa, & alique. Putat V. Mobili- nihilominus Lessius, s. posse collocari Censuum super Censuum redimibilem, quando, qui Bald. in l. in primo Censuum Censuum secundum fundavit, Ha. edili §. esset paratus (addo, & legitimè se obligaret) 15. Illud C. pereunte primo Censuum, in alia re fundare secundum. de seq. sup. Tirac. de retract. p. 1. §. 4. n. 119. f. Less. l. c. c. 22. d. 12.

An satis nu. 77.